



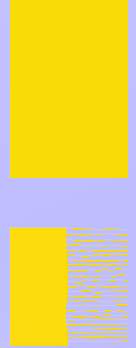
IP OFFICE

Український національний офіс
інтелектуальної власності та інновацій



IP&I Hub

Український національний офіс
інтелектуальної власності та інновацій



АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА

*щодо оновленого Регламенту Комісії (ЄС) 2026/877
про застосування СТАТТІ 101(3)*

*Договору про функціонування Європейського Союзу
до категорій угод про передачу технологій та оновлених
Керівних настанов щодо застосування СТАТТІ 101
Договору про функціонування Європейського Союзу
до угод про передачу технологій*




1. Вступ

У сучасних умовах глобальної цифровізації та швидкого технологічного розвитку динаміка ринків інтелектуальної власності потребує гнучких та адаптивних регуляторних механізмів. Прагнення Європейського Союзу забезпечити баланс між захистом добросовісної конкуренції та стимулюванням інноваційної діяльності зумовило **перегляд правил застосування статті 101 ДФЄС до угод про передачу технологій**.

У межах цього перегляду 16 квітня 2026 року було прийнято новий [■ Регламент Комісії \(ЄС\) 2026/877 щодо застосування СТАТТІ 101\(3\) Договору про функціонування Європейського Союзу до категорій угод про передачу технологій](#) (далі – Регламент). Цей Регламент замінив Регламент Комісії (ЄС) № 316/2014, строк дії якого завершився 30 квітня 2026 року. Нова редакція документа стала результатом тривалої комплексної оцінки попередньої правозастосовної практики та покликана

відобразити сучасні трансформації технологічних ринків.

Базовою правовою основою для цього регулювання залишається СТАТТЯ 101(1) Договору про функціонування Європейського Союзу (далі – ДФЄС), яка встановлює заборону на угоди між суб'єктами господарювання, рішення об'єднань суб'єктів господарювання та узгоджені практики, які можуть вплинути на торгівлю між державами-членами і мають на меті або наслідком перешкоджання, обмеження чи спотворення конкуренції на внутрішньому ринку Європейського Союзу, зокрема щодо ціноутворення, розподілу ринків або дискримінації торговельних партнерів. Водночас, з метою підтримки науково-технічного прогресу, СТАТТЯ 101(3) ДФЄС передбачає можливість не застосування заборони, встановленої СТАТТЕЮ 101(1) ДФЄС, до окремих угод або категорій угод, які об'єктивно сприяють удосконаленню виробництва, розповсюдженню продукції чи технічному або економічному прогресу, забезпечуючи при цьому належну частку вигод для споживачів.




Новий Регламент зберігає базову модель попереднього регулювання щодо умов застосування блокового винятку до угод про передачу технологій між ліцензіарами та ліцензіатами, зокрема підхід до порогових значень ринкової частки, жорстких антиконкурентних обмежень, виключених обмежень та можливості відкликання переваг блокового винятку. Водночас він уточнює окремі правила щодо визначення ринкових часток на технологічних ринках, активних і пасивних продавців, пов'язаних підприємств, окремих формулювань щодо жорстких антиконкурентних обмежень та періоду подальшого застосування блокового винятку після перевищення порогових значень ринкової частки.

2. Ключові новели Регламенту 2026/877

СТАТТЯ 101(1) ДФЄС забороняє угоди між суб'єктами господарювання, рішення об'єднань суб'єктів господарювання та узгоджені практики, які можуть

вплинути на торгівлю між державами-членами і мають на меті або наслідком перешкоджання, обмеження чи спотворення конкуренції на внутрішньому ринку Європейського Союзу. Такі угоди, рішення та узгоджені практики, зокрема, можуть стосуватися встановлення цін або інших торговельних умов, обмеження виробництва чи інвестицій, розподілу ринків або джерел постачання, застосування дискримінаційних умов до торговельних партнерів або нав'язування додаткових зобов'язань, не пов'язаних із предметом договору.

Водночас СТАТТЯ 101(3) ДФЄС передбачає, що положення СТАТТІ 101(1) можуть не застосовуватися до окремих угод, рішень або узгоджених практик чи їх категорій, які сприяють удосконаленню виробництва або розповсюдженню продукції, технічному чи економічному прогресу, забезпечуючи споживачам належну частку отриманих вигод, за умови що такі домовленості не накладають обмежень, які не є необхідними для досягнення зазначених цілей, та




не надають можливості усунути конкуренцію щодо істотної частини відповідної продукції.

Регламент встановлює умови застосування блокового винятку до окремих категорій угод про передачу технологій відповідно до СТАТТІ 101(3) ДФЄС. Регламент застосовується до угод між ліцензіаром і ліцензіатом щодо ліцензування прав на технології для виробництва товарів або надання послуг. Одночасно Регламент визначає правила застосування порогових значень ринкової частки, перелік жорстких антиконкурентних обмежень, виключених обмежень, а також випадки відкликання переваг блокового винятку.

СТАТТЯ 4 Регламенту встановлює перелік жорстких антиконкурентних обмежень (hard-core restrictions), наявність яких виключає можливість застосування блокового винятку до відповідної угоди. До таких обмежень належать, зокрема, обмеження можливості сторін самостійно визначати ціни реалізації продукції, обмеження обсягів

виробництва, окремі форми розподілу ринків або клієнтів між сторонами, а також обмеження використання власних технологічних прав чи здійснення досліджень і розробок. Перелік таких обмежень відрізняється залежно від того, чи є сторони угоди конкуруючими або неконкуруючими підприємствами.

СТАТТЯ 5 Регламенту визначає виключені обмеження (excluded restrictions), на які не поширюються переваги блокового винятку. До них належать, зокрема, зобов'язання ліцензіата надати ліцензіару виключну ліцензію або передати права на власні удосконалення чи нові способи використання ліцензованої технології, а також зобов'язання не оскаржувати дійсність прав інтелектуальної власності іншої сторони. Для угод між неконкуруючими підприємствами до виключених обмежень також належать окремі обмеження щодо використання власних технологічних прав або здійснення досліджень і розробок.




Можливість відкликання переваг блокового винятку в окремих випадках передбачає СТАТТЯ 6 Регламенту. Європейська Комісія або національний орган з питань конкуренції держави-члена можуть відкликати переваги блокового винятку, якщо буде встановлено, що конкретна угода про передачу технологій, незважаючи на відповідність умовам Регламенту, має наслідки, несумісні зі статтею 101(3) ДФЄС. Зокрема, таке відкликання можливе у випадках обмеження доступу на ринок технологій третіх осіб або обмеження доступу потенційних ліцензіатів до відповідного ринку.

Правила застосування порогових значень ринкової частки, визначених СТАТТЕЮ 3 Регламенту, деталізує СТАТТЯ 8 Регламенту. Вона передбачає, що ринкова частка розраховується насамперед на основі вартості ринкових продажів, а за відсутності таких даних можуть використовуватися інші достовірні ринкові показники, зокрема обсяги продажів. Для розрахунку використовуються дані попереднього

календарного року, а якщо такий період не є репрезентативним, застосовується середнє значення часток ринку сторін за три попередні календарні роки. Стаття також визначає порядок розподілу ринкової частки між окремими пов'язаними підприємствами та спеціальні правила розрахунку частки ринку на технологічних ринках. Крім того, передбачено, що у разі перевищення порогових значень ринкової частки, встановлених статтею 3, блоковий виняток продовжує застосовуватися протягом трьох послідовних календарних років після першого перевищення відповідного порогу.

Водночас з ухваленням Регламенту Європейська Комісія переглянула [Керівні настанови щодо застосування статті 101 ДФЄС до угод про передачу технологій](#) (далі – Керівні настанови). Керівні настанови містять роз'яснення щодо практичного застосування Регламенту, підходів до оцінки угод про передачу технологій, розмежування конкурентів і неконкурентів, застосування правил щодо



технологічних пулів, ліцензування даних, угод про врегулювання спорів, а також груп спільних переговорів щодо ліцензування.

▪ У пояснювальній записці до нового Регламенту Європейська Комісія зазначає, що перегляд Регламенту та Керівних настанов був спрямований насамперед на підвищення рівня правової визначеності для учасників угод про передачу технологій, уточнення окремих положень та врахування змін, що відбулися на технологічних і цифрових ринках, у практиці ліцензування технологій та застосуванні конкурентного законодавства Європейського Союзу. Частина змін також пов'язана з узгодженням Регламенту з оновленням інших актів Європейського Союзу у сфері конкуренції та регулювання даних.

Перегляд Регламенту та оновлення Керівних настанов щодо передачі технологій стали черговим етапом адаптації конкурентного законодавства Європейського Союзу до сучасних умов розвитку технологічних

ринків. При цьому загальна концепція блокового винятку для угод про передачу технологій була збережена, а більшість змін мають уточнювальний характер і спрямовані на підвищення рівня правової визначеності та врахування сучасних особливостей функціонування технологічних і цифрових ринків.

Основні зміни, запроваджені оновленим Регламентом:

Однією з важливих особливостей нового Регламенту є посилення уваги до ролі угод про передачу технологій у поширенні технологій та стимулюванні інновацій. У преамбулі нового Регламенту Комісія наголошує на тому, що такі угоди можуть стимулювати інновації, передачу технологій, розвиток досліджень, а також посилювати конкуренцію на ринку. Порівняно з редакцією 2014 року новий текст уточнює окремі положення з урахуванням сучасної практики ліцензування технологій та розвитку цифрових і технологічних ринків.

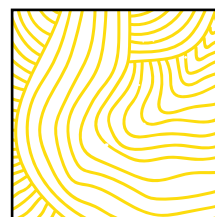
Преамбула Регламенту уточнює сферу застосування документа. Зокрема, прямо передбачено, що Регламент застосовується лише до угод про передачу технологій між ліцензіаром і ліцензіатом. При цьому такі угоди можуть містити положення щодо виробництва та розповсюдження продукції, виробленої з використанням ліцензованої технології. Водночас відповідні положення підлягають оцінці з урахуванням правил конкуренції, застосованих до інших категорій угод.


У Регламенті також враховано зміни в інших актах Європейського Союзу у сфері конкуренції, що забезпечило відповідність Регламенту сучасній системі блокових винятків. Зокрема, оновлено посилання на [Регламент Комісії \(ЄС\) 2022/720 від 10 травня 2022 року про застосування СТАТТІ 101\(3\) Договору про функціонування Європейського Союзу до категорій вертикальних угод та узгоджених практик](#) (далі – Регламент (ЄС) 2022/720), а також на [Регламент \(ЄС\) 2023/1066 щодо застосування СТАТТІ 101\(3\)](#)

[Договору до категорій угод про дослідження і розробки та Регламент \(ЄС\) 2023/1067 щодо застосування СТАТТІ 101\(3\) Договору до категорій угод про спеціалізацію.](#)

Документ прямо передбачає, що Регламент не застосовується до угод, основною метою яких є відтворення, розповсюдження чи перепродаж програмного забезпечення. Такі угоди підлягають оцінці відповідно до інших правил конкуренції, а не в межах режиму блокового винятку для угод про передачу технологій.

Окремо передбачено, що Регламент не застосовується до угод про створення технологічних пулів, а також до механізмів спільного ведення переговорів щодо ліцензування технологій. Водночас підходи до оцінки таких механізмів детально розкрито в оновлених Керівних настановах.






Порогові значення ринкової частки для угод між конкуруючими та неконкуруючими підприємствами загалом збережено. Як і в попередньому регулюванні, для угод між конкуруючими підприємствами застосовується поріг сукупної ринкової частки сторін у 20 %, а для угод між неконкуруючими підприємствами – поріг індивідуальної ринкової частки кожної сторони у 30 %. Водночас оновлений Регламент уточнює порядок застосування цих порогів на технологічних ринках, зокрема у випадках, коли відповідна технологія ще не забезпечила продажів контрактної продукції.

Водночас у преамбулі нового Регламенту Комісія наголошує, *що перевищення встановлених порогових значень ринкової частки саме по собі не означає автоматичного застосування СТАТТІ 101(1) ДФЄС. Зокрема, зазначається, що окремі категорії угод, такі як ексклюзивні ліцензійні угоди між неконкурентами, у багатьох випадках можуть не підпадати під сферу застосування СТАТТІ 101(1) ДФЄС навіть після*

перевищення відповідних порогових значень. Одночасно Комісія підкреслює, що перевищення таких порогів саме по собі не виключає можливості застосування винятку, передбаченого СТАТТЕЮ 101(3) ДФЄС, однак також не створює презумпції відповідності угоди умовам цього винятку.

Окрему увагу приділено методології розрахунку ринкових часток на технологічних ринках. Новий Регламент містить додаткові роз'яснення щодо визначення ринкових часток на таких ринках. Зокрема, прямо передбачено, що технології, які ще не забезпечили продажів контрактної продукції, вважаються такими, що мають нульову ринкову частку.

Додатково Регламентом продовжено з двох до трьох років період подальшого застосування блокового винятку у випадках, коли ринкові частки сторін перевищують відповідні порогові значення протягом строку дії угоди. Така зміна спрямована на підвищення рівня правової



визначеності у випадках зміни ринкових часток сторін унаслідок запуску нових технологій.

Крім того, у СТАТТІ 1 Регламенту змінено окремі визначення. Зокрема, уточнено визначення конкуруючих та пов'язаних підприємств, що має значення для застосування порогових значень ринкової частки та оцінки угод про передачу технологій.

До СТАТТІ 1 Регламенту **включено визначення активних і пасивних продажів**, узгоджені з підходами Регламенту Комісії (ЄС) 2022/720. Нові положення деталізують підходи до оцінки онлайн-реклами, використання доменів верхнього рівня, мовних версій вебсайтів та цифрового таргетування клієнтів при оцінці територіальних обмежень і продажу продукції через цифрові канали.

Також **уточнено визначення пов'язаних підприємств**. Зокрема, замість формулювання про наявність «одного права або повноваження» використовується формулювання «одного

або декількох прав чи повноважень», а термін «голоси» замінено на формулювання «виборчі права».

СТАТТЯ 4 Регламенту щодо жорстких антиконкурентних обмежень була оновлена переважно з метою узгодження формулювань із новими визначеннями активних і пасивних продажів та сучасними правилами оцінки онлайн-продажів. При цьому загальний підхід до жорстких антиконкурентних обмежень залишився незмінним.

СТАТТЯ 5 Регламенту загалом зберігає підхід до виключених обмежень. Зокрема, блокувний виняток не застосовується до положень щодо виключного зворотного передання прав на удосконалення ліцензованої технології або нові способи її використання, а також до окремих положень про заборону оскарження дійсності прав інтелектуальної власності.

СТАТТІ 6 і 7 Регламенту зберігають механізми відкликання переваг блокового винятку та можливість незастосування Регламенту у випадках, коли паралельні мережі подібних угод охоплюють значну частину відповідного ринку. Такі положення спрямовані на запобігання кумулятивним антиконкурентним ефектам ліцензійних угод.

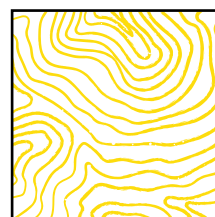
Новий Регламент також передбачає перехідний період для угод, які відповідали Регламенту (ЄС) № 316/2014, але не відповідають новим вимогам. **Для угод, які на момент набрання чинності новим Регламентом користувалися перевагами блокового винятку відповідно до Регламенту (ЄС) № 316/2014, але не відповідають вимогам нового Регламенту, передбачено перехідний період до 30 квітня 2027 року.**


3. Трансформація Керівних настанов

Оновлені Керівні настанови деталізують підходи Європейської Комісії до оцінки угод про

передачу технологій відповідно до статті 101 ДФЄС та доповнюють положення Регламенту. Значна частина змін у Керівних настановах пов'язана з розвитком цифрової економіки, ліцензуванням даних, новими формами комерціалізації технологій та сучасною практикою застосування конкурентного права.

Одним із найбільш суттєвих блоків змін є новий розділ щодо ліцензування даних. **Уперше Керівні настанови містять окремі роз'яснення щодо застосування конкурентного права до угод про ліцензування даних.** Комісія підтвердила, що Регламент може застосовуватися до ліцензування даних у випадках, коли ліцензовані дані кваліфікуються як один із видів технологічних прав, визначених Регламентом, зокрема виробниче ноу-хау.





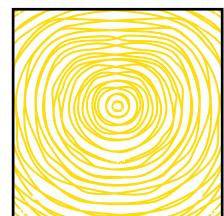
Крім того, Керівні настанови роз'яснюють підходи до застосування принципів Регламенту щодо окремих видів даних, які за своїм характером є найбільш наближеними до технологічних прав, охоплених Регламентом. Це стосується, зокрема, баз даних, захищених авторським правом або правом *sui generis*.


Окремий блок положень присвячено оцінці обміну інформацією у межах угод щодо ліцензування даних. У Керівних настановах зазначено, що у багатьох випадках такий обмін не становитиме обмеження конкуренції за своєю метою. Водночас якщо обмін інформацією не є об'єктивно необхідним для реалізації угоди та не є пропорційним її цілям, він підлягає окремій оцінці з точки зору його можливого впливу на конкуренцію.

Керівні настанови також враховують нові правила Європейського Союзу щодо обміну даними, встановлені [Регламентом \(ЄС\) 2023/2854 про гармонізовані правила справедливого доступу до даних та їх використання](#)

(далі – Data Act). Цей Регламент визначає правила доступу до даних, їх передачі та спільного використання між підприємствами і користувачами цифрових продуктів та пов'язаних послуг. У Керівних настановах зазначено, що угоди про обмін даними, укладені відповідно до положень Data Act, як правило, не порушуватимуть статтю 101 ДФЄС, якщо вони не використовуються для приховування антиконкурентних домовленостей.

Хоча Регламент не застосовується до угод про створення технологічних пулів, оновлені Керівні настанови суттєво розширюють підходи до їх конкурентно-правової оцінки. Зокрема, деталізовано умови застосування так званої «м'якої безпечної гавані» (*soft safe harbour*) для технологічних пулів та посилено вимоги щодо прозорості їх діяльності.





Технологічні пули повинні розкривати інформацію про права на технології, включені до пулу, а також про методологію оцінки їх істотності. Крім того, передбачено необхідність уникнення подвійного стягнення винагороди за одні й ті самі технологічні права (double dipping), а також поширення вимоги ліцензування на умовах FRAND на ліцензії, які надаються самим технологічним пулом.

Новелою Керівних настанов став новий розділ щодо груп спільних переговорів щодо ліцензування (Licensing Negotiation Groups, LNGs). Йдеться про механізми, у межах яких користувачі технологій спільно ведуть переговори з правовласниками щодо умов ліцензування технологій.

Європейська Комісія відносить до потенційних проконкурентних ефектів таких механізмів зниження трансакційних витрат та підвищення ефективності переговорів, а до можливих антиконкурентних ризиків – координацію поведінки між учасниками, створення надмірної

купівельної ринкової влади користувачів технологій, що може призводити до заниження вартості технологічних ліцензій, або витіснення інших користувачів технологій.

При цьому Комісія відмовилася від запровадження формального «safe harbour» для таких механізмів через обмежений досвід правозастосування у цій сфері. Натомість Керівні настанови містять перелік заходів та підходів, які можуть використовуватися для зменшення ризику порушення статті 101 ДФЄС.

Крім того, Керівні настанови були оновлені з урахуванням сучасної судової практики та практики правозастосування Європейської Комісії. Зокрема, переглянуто підходи до розмежування конкурентів і неконкурентів, оновлено окремі положення щодо угод про врегулювання спорів у сфері прав інтелектуальної власності та наведено додаткові приклади ситуацій, які можуть бути підставою для відкликання переваг блокового винятку.


Висновки:

Загалом оновлений Регламент 2026/877 та Керівні настанови Європейської Комісії фіксують адаптацію конкурентного права ЄС до умов цифрової та інноваційної економіки. Більшість змін у самому Регламенті мають уточнювальний характер та спрямовані на підвищення правової визначеності: *зокрема щодо методології розрахунку ринкових часток на технологічних ринках, продовження періоду подальшого застосування блокового винятку після перевищення порогових значень та адаптації правил до онлайн-продажів і цифрових каналів збуту.*

Оновлені Керівні настанови мають особливе практичне значення, оскільки саме в них Європейська Комісія деталізує підходи до оцінки сучасних моделей ліцензування технологій та застосування статті 101 ДФЄС у випадках, що потребують індивідуального аналізу. Найбільш суттєвими новелами стали окремі розділи щодо ліцензування даних, обміну інформацією,

застосування Data Act, технологічних пулів та груп спільних переговорів щодо ліцензування. Крім того, Керівні настанови були оновлені з урахуванням сучасної судової практики та практики правозастосування Європейської Комісії, зокрема щодо розмежування конкурентів та неконкурентів, оцінки угод про врегулювання спорів у сфері прав інтелектуальної власності.

Таким чином, оновленні Регламент та Керівні настанови зберігають загальну логіку попереднього регулювання, водночас уточнюючи окремі правила та підходи до оцінки угод про передачу технологій з урахуванням розвитку технологічних ринків, цифрової економіки та сучасних моделей використання та комерціалізації технологій. Особливе значення мають нові підходи до ліцензування даних, діяльності технологічних пулів та груп спільних переговорів щодо ліцензування, що відображає зростання ролі даних, цифрових технологій та нематеріальних активів у сучасній економіці. Для учасників угод про



передачу технологій це означає необхідність більш ретельного врахування питань ринкової влади, цифрових каналів продажу, ліцензування даних, обміну інформацією та потенційного впливу відповідних домовленостей на конкуренцію та інновації під час структурування та реалізації ліцензійних відносин.

Для України як країни-кандидата на вступ до ЄС цей документ є важливим орієнтиром. З одного боку, він може бути врахований стартапами,

університетами, науковими установами та ІТ-сектором під час структурування ліцензійних угод із європейськими партнерами, а також під час оцінки допустимості окремих договірних обмежень. З іншого боку, ці стандарти (зокрема щодо ліцензування даних) можуть бути враховані під час подальшого наближення національної практики до підходів Європейського Союзу. Своєчасна адаптація до цих правил сприятиме інтеграції інноваційної системи України у внутрішній ринок ЄС.

